

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. VII. Nomine, Ordinarii, intelliguntur omnes illi, qui habent potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem. Nomine autem, Parochi, omnes illi, qui habent beneficium cum cura animarum, vel per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

per modum hospitii sunt, quamvis incolae sint eorum locorum, in quibus Trident. obligat. Probat. quia id Decretum petit, tanquam conditionem requisitam, ut obligare incipiat, publicationem in Parochia. Hæc ille.

Si dixeris: apud infideles nulla est Parochia. Respondet Sanchez: licet deficiat ibi Parochia, sunt tamen loca publica, in quibus id Decretum publicari posset: unde cum nullo modo publicatum sit, deficit conditio necessaria ad ejus obligationem. Hæc ille.

De qua utique conditione seu publicatione sic dicitur Zypæus supra: Enimvero Decretum Concilii valde speciale publicationem requirit in §. fin. & talem, qualis nulla exigitur in toto corpore juris, scilicet, quæ fiat in unaquaque Parochia, ut, ubi sic publicatum erit, post triginta dies robur habere incipiat; ubi publicatum non erit, non habeat, adedque innuitur, totum ejus robur & loco quolibet, & publicatione locali dignosci; atque in rem seu locum dirigi, non in personam loqui generaliter, non de hie vel sic habitantibus, hospitantibus, profectibus, generalitatem modifiare & restringere ad loca publicationis.

Itaque quod generaliter dicitur de legibus, præsertim juris communis, in loco domicilii obtinentibus; aliquid existentem ligare, restringendum esse per causam publicationis, quam sic requirit §. fin. ut robur non habeat, nisi in loco publicationis. Unde qui contrahunt in loco non publicati Decreti, sentire ibi non possunt robur Decreti. Neque enim Concilium domicilium & scientiam dicit sufficere in d. §. Ne vero; desiderat quidem publicationem ob scientiam, sed non in eo sistit, sed pergit vers. Decernit insuper.

Neque Concilium dicit: Quorum in Parochia Publicatum erit Concilium, ubique obligabuntur, sed: Decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat; in rem loquitur, & de vi legis agit localiter, adedque omnis inhabilitas ad sic contrahendum, eo Decreto irrogata, non est simplex, sed localis, & quæ surgit ex vi legis, quæ ubi loci cessat, cessabit inhabilitas, tanquam effectus cessantis causæ; cujus robur eo loci nullum sit.

Quod magis apprehenditur, si ponamus Titium habitare in loco publicati Decreti, Cajam in loco non publicati, atque Cajam ducere in loco non publicati Concilii, non servatâ illius formâ, quæ utique non ligat Cajam; Titius si fit inhabilis ad sic contrahendum, illa habilis, Matrimonium illud, validum ut sit, requirit ratio habilis & locus; ut non sit, exigit inhabilitas alterius, si eum quocumque comitetur. Hæcenus Zypæus,

fatis appositè pro nostra Conclus. cujus hic erit finis.

Ad alia festinat calamus, videlicet ad ea, quæ in forma ipsa, & solemnitate præscribuntur, id est, ad Ordinarii & Parochi præsentiam, & querit primò, quinam intelligantur nomine Parochi seu Ordinarii. Respondet autem:

CONCLUSIO VII.

Nomine, Ordinarii, intelliguntur omnes illi, qui habent potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem. Nomine autem, Parochi, omnes illi, qui habent beneficium cum cura animarum, vel per Episcopum præficiuntur toti Parochiæ, ut ejus curam gerant.

Sufficere ad valorem Matrimonii presentiam Ordinarii, nemo ambigit; sic enim loquitur Decretum: Qui aliter, quam presente Parocho vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi vel Ordinarii licentia &c. Ergo Ordinarius potest dare licentiam alteri Sacerdoti assistendi Matrimonio, & Matrimonium sic contractum valet; igitur & per seipsum potest assistere. Qui enim, ut habet Reg. juris 72. de Reg. juris in 6. facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum. Et Reg. 67. eod. ait: Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit. Adde Reg. 68. eod. Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum. Ergo quod potest per alium, etiâ potest facere per seipsum. Sed Ordinarius potest assistere per alium Sacerdotem, ergo etiam per seipsum.

Et quid miramur? Nam & ipse Ordinarius Parochus est, ut patebit ex dicendis. Unde bene dicit Concil. De ipsius Parochi seu Ordinarii licentia; quia videlicet omnis Ordinarius est Parochus, & omnis Parochus aliquo modo est Ordinarius, id est, habet potestatem ordinariam, seu ex vi Officii sui. Interim in rigore loquendo non omnis Parochus est Ordinarius; quia ut habet Conclus. Nomine, Ordinarii, hic intelliguntur omnes illi, qui habent potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem; nomine autem, Parochi, omnes illi, qui habent beneficium cum animarum cura; qui tamen omnes non habent potestatem Episcopalem, aut quasi Episcopalem.

Rogat aliquis, qui sint illi, qui habent potestatem Episcopalem, aut quasi Episcopalem? Respondeo; Primò, Archiepiscopi & Episcopi, ut per se patet. Secundò, Capitulum sede vacante, ut colligitur ex cap. 3. de

Quinam intelligantur nomine Ordinarii & Parochi

236. Ad valorem Matr. sufficit presentia Ordinarii. Probat. ex diversis Reg. jur.

Alia probatio

237. Quinam habeant potestatem Episcopalem, aut quasi.

1. Episcopi.
2. Capituli
Sede vacante.
C. 3. de
Suppl. negl.
Prælat.

3. de Suppl. negl. Prælat. in 6. Si Episcopus à paganis aut schismaticis capiatur, non Archiepiscopus, sed Capitulum, ac si Sedes per mortem vacaret illius, in spiritualibus, & temporalibus ministrare debet &c. Ubi Gloss. verb. Sed Capitulum, inquit: Et sic nota, quod sicut Capitulum, cum vacat Ecclesia, supplet vicem Episcopi in jurisdictione, ut infr. c. proximi de Insti. c. 1. supra de Majorit. & obed. Cum olim, & infra de Majorit. & obed. t. 1 sic & cum quasi vacat. Ergo Capitulum Sede vacante, & quasi vacante, gerit & supplet vices Episcopi, ergo habet potestatem quasi Episcopalem.

Hinc Gloss. in cap. His que, 1. de Majorit. & obed. verb. Pro bono pacis: Ergo videtur quod de jure communi vacante Ecclesia Prælati, transferatur potestas ad Capitulum. Et ita vacante Ecclesia, Capitulum potest judicare, absolvere, excommunicare.

238.
Tertio, Ab-
bas Ecclesia,
nulli Episco-
po subjecta.
C. 1. de Pri-
vil. in 6.

Tertio; Abbas Ecclesie, nulli Episcopo subjecta; arg. cap. 3. de Privilegiis in 6. ibi: Nec eis licitum sit aliis, quam Monasteriorum suorum converfis, & qui ad illa convolverint, & in quos Ecclesiasticam & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre conjugum, nisi eis id competat ex pleno præfate Sedis indulto. Ergo potest Abbas habere jurisdictionem quasi Episcopalem, quidni igitur eam habeat in illa Ecclesia, quæ nulli Episcopo subjecta est? Non est dubitandum.

Covarru-
vias.

Contingit frequentissime, inquit Covar. in cap. Joannes, de Testamentis, Abbates, Archidiaconos jurisdictionem Episcopalem habere, vel ex privilegio, vel ex præscriptione, c. Auditis, de Præscript. cap. Accedentibus, de Excess. Prælat. Hi sane appellatione Diœcesanorum, continentur; Gloss. in Clement. un. de Foro compet. verb. Diœcesanis. Hæc ille.

239.
Quarto,
Cardinales
in Ecclesia
sui Tituli.
per c. 11. de
Major.

Quarto; Cardinales in Ecclesia sui Tituli, per cap. 11. de Majorit. & obed. His, quæ pro Ecclesia S. Laurentii in Damaso ex parte una, & Capellis, sibi subjectis, ex altera, super scrutinio, aliisque articulis, fuere proposita, diligenter auditis, sententiando decrevimus, ut eandem Capellarum Presbyteri, & Clerici, Cardinales, qui nunc est in ipsa Ecclesia, & qui fuerint per tempora, manuales obedientiam, & reverentiam, & honorificentiam omnem exhibeant, & ad Ecclesiam ipsam pro scrutinio, Baptismo & capitulo celebrandis, conveniant temporibus consuetis, correctionem ipsius Card. recipientes humiliter, & excommunicationis, interdicti, vel suspensionis sententias, quas rulerit in eos, & Ecclesias earundem, inviolabiliter observantes. Quis non videt, hos esse actus jurisdictionis Episcopalis?

240.
Quinto Le-
gati Aposto-
lici, arg. c. 2.
de Offic. Legati in 6.

Quinto; Legati Apostolici, non tantum à latere; sed omnes, à Pontifice constituti, ut præfinit alicui provincie; arg. cap. 2. de Offic. Legati in 6. Legatos, quibus in certis

provinciis committitur legationis officium, ut ibidem evellunt & dissipant, edificent, replantent, provinciarum sibi commissarum, ut in istarum Proconsulum, ceterorumque Præfatorum, quibus certæ sunt decretæ provincie mandata, Ordinarios reputantes &c.

Ubi Gloss. verb. Proconsulorum: Cardinales qui ex latere Papæ, & ex consilio suo, & stant enim sibi in secretis consilio, sup. ex lib. Elect. Fundamenta, & decet mittentur adendam provinciam, æquiparantur Præfatoribus, sup. de Sent. excommunic. Ad emanandum ff. de Offic. Procons. l. 2. Reliqui autem, in secretis consilio non assistunt, missi ad veras provincias, æquiparantur Præfatoribus, qui habent ordinariam, ergo & isti.

Et alia Gloss. cap. 1. eod. in expolitione casus sic inquit: Nota 2. principalem officium hujus cap. quod Legatus, non Cardinalis, non potest conferre beneficia in provinciis, licet habeat jurisdictionem ordinariam in provincia, sibi decreta: ita quod in jurisdictione concurrat cum Ordinariis, & potest ad veras diœcesis Ordinariarum in prima instantia, ut faciebat rationem dubitandi, quia beneficiorum est jurisdictionis; sed Papa, ut præfate istis removere hanc facultatem.

Ergo habent facultatem Ordinariam, quam Papa noluit expressè istis removere. Sed ex nullo jure constat, voluisse istis removere facultatem assistendi Matrimonio, de qua hic tractamus; ergo illam habent eamque respectu sibi subditorum, ut de cetero Ordinarii, quos hic specialiter, & ipsi immediati Parochi.

Licet namque in ipso Decreto irritante non addatur ad vocem, Parochi, sed præfinitur, sed simpliciter dicitur: Qui aliter, quam præfente Parocho; tamen certum est apud Ordinarios non sufficere præsentiam ejusdem Parocho, sed necessariam esse præsentiam proprii Parochi.

Colligitur manifestè ex antecedentibus, Præcipit (Sancta Synodus) ut in populo, nequam Matrimonium contrahatur, nisi proprio contrahentium Parocho &c. Et ex consequentibus ibi: Statuitque benedictionem proprio Parocho fieri. Ergo quando requiritur præsentiam Parochi, indubie loquitur de proprio Parocho.

Idque manifestissime patet ex his verbis in eodem cap: Quod si quis Parochus, vel Sacerdos, alterius Parochie sponsus, sine Parochi licentia, Matrimonio conjugum, aut benedicere ausus fuerit, ipse jure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario proprio Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, à quo benedictio suscipienda erat, absolveretur. Quid claridius dici poterat? Igitur nec Ordinarius, nec immediatus Parochus, ordinarius potest

B
Sacra
P
L

potestate assistit, aut dare potest potestatem assistendi Matrimonio, sibi non subditorum.

Ex quo facile solvitur illa questio: An Archiepiscopus possit assistere Matrimonio subditorum Episcopi suffraganei; faciliè, inquam, solvitur, dicendo, non posse, nisi in aliquibus casibus, puta, tempore visitationis, & quando suffraganeo nolente aliquos Matrimonio conjungere, ad ipsum super ea re appellatur; tunc enim postquam ejus sententia transferit in rem judicatam, poterit assistere, vel dare licentiam assistendi. Ratio; quia non est Ordinarius contrahentium, sive non habet jurisdictionem ordinariam in contrahentes, nisi in casibus specialibus.

quam pars adversa consensit, vel transactum est decendum, in quo, attento jure Canonico, cap. *Concertationi*, & cap. *Non solum*, de Appell. in 6. poterat appellare. Si enim non transit in rem judicatam; quia nempe pars adversa non consensit, vel non transactum est decendum, nequit Archiepiscopus validè interesse, aut dare licentiam assistendi, ut docet Sanchez sup. disp. 28. n. 4.

Quia (inquit) sua sententia effectum non sortitur, nec jurisdictionem dare potest, donec transeat in rem judicatam; pendenti enim appellationis termino, nihil valet, quidquid iudex appellationis agit, ut expresse habetur cap. 7. de Appell. in 6. *Non solum innovata post appellationem, à diffinitiva sententia interjectam, debent semper (exceptis casibus, in quibus jura post sententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis iudicem penitus revocari: sed etiam ea omnia, quæ medio tempore inter sententiam & appellationem (quæ postmodum infra decendum interponitur ab eadem) contingit innovari, ac si post appellationem eandem innovata fuissent.*

quiratur, ut sententia Archiepiscopi transferat in rem judicatam.

Sanchez;

C. 7. de Appell. in 6.

L. 1. ff. Nihil inno.

Et l. 1. ff. Nihil inno. *Appellatione interposita, si ve ea recepta sit, si ve non, medio tempore nihil novari oportet &c.* Ergo in casu proposito, appellatione interposita, Archiepiscopus nequit assistere Matrimonio subditorum Episcopi suffraganei; sic enim aliquid novaretur, cum tamen nihil oporteat novari.

Aliud tamen dicendum esset (inquit Sanchez supra) de Episcopo vel Archiepiscopo in sua diocesi; si enim aliquos, lite mota, vellet conjungere Matrimonio, quamvis pars adversa appellaret, si de facto conjungeret, aut alter Sacerdos de ejus licentia, valeret Matrimonium. Quia est pastor ordinarius, & licet per appellationem ejus jurisdictio suspendatur; at cum maneat verus pastor & ordinarius, & nec assistere, nec dare licentiam assistendi Matrimonio, sit actus jurisdictionis, valebit Matrimonium: Archiepiscopus verò in diocesi Suffraganei nullâ ratione est ordinarius, sed tantum sortitur jurisdictionem ob appellationem; atque ita debet esse jurisdictio juxta naturam sententiæ, quæ est, ut nihil prorsus operetur, donec transeat in rem judicatam. Hæc ille.

246. Aliud dicendum de Episcopo, vel Archiep. in sua diocesi. Sanchez;

Si autem à me queratur: An Vicarius generalis Episcopi, & aliorum habentium jurisdictionem quasi episcopalem, sit Ordinarius ut intersit Matrimonio, & alii assistendi licentiam concedat? Respondeo citius, affirmativè, cum Sanchio supra disp. 29. n. 3. & Aliis communiter. Vocatur autem Vicarius generalis, qui gerit vices Ordinarii constituentis, idque in eodem loco & tribunali, in quo consuevit ipse Ordinarius jus dicere.

247. Vicarius generalis Episcopi potest assistere Matrimonio.

Quis vocatur Vicarius generalis.

Quidni ergo & ipse sit Ordinarius? Tamen enim debeat constitui seu institui ab Episcopo.

Accipit suam jurisdictionem.

O o o o

Epil-

243. Archiepiscopus possit assistere Matrimonio subditorum Episcopi suffraganei; faciliè, inquam, solvitur, dicendo, non posse, nisi in aliquibus casibus, puta, tempore visitationis, & quando suffraganeo nolente aliquos Matrimonio conjungere, ad ipsum super ea re appellatur; tunc enim postquam ejus sententia transferit in rem judicatam, poterit assistere, vel dare licentiam assistendi. Ratio; quia non est Ordinarius contrahentium, sive non habet jurisdictionem ordinariam in contrahentes, nisi in casibus specialibus.

Probat ex cap. 11. de Offic. Ord. Pastoralis Offic. Ord.

244. Primò, cum deviat in divinis officiis à consuetudine metropolitanae Ecclesie. 12. dist. De his. Item si deliquit in ejus diocesi, ut 6. q. 3. Placuit. In hoc casu efficitur aliquis de jurisdictione cuiuslibet alterius. Item, si habet prædium in diocesi sua, ut infra de Foro compet. cap. ult. & iste casus pertinet etiam ad quemcumque alium. Item, si causa deferatur ad eum per appellationem, supra de Offic. Legat. c. 1. Item eadem absolutus ab Archiepiscopo non vult parere Episcopo, sup. eod. Ad reprimendam.

Item, si criminalis est causa inter Episcopum & clericum suum, tunc illa causa debet deduci ad Synodum, in qua præest Archiepiscopus, 6. q. 2. c. 1. Item, si clericus habet civilem causam contra Episcopum suum, 11 q. 1. Si clericus. Et si Episcopus contra clericum, coram arbitrariis terminetur: ut in cap. Clericus. Item, quando Episcopus negligens est in eo, quod ipse facere debet, 9 q. 3. Cum simus. Item, mortuo Episcopo, & Ecclesia idoneos clericos non habet, 12. q. 2. Non liceat. Item, cum evidens est, sententiam Episcopi esse injustam, inf. de Appel. Sollicitudinem. Item, cum visitat provinciam, infra de Præscript. Cum ex officio. Hactenus Glossa.

245. Dixi autem consultò: Postquam ejus sententia transferit in rem judicatam; id est, post-

Episcopo, accipit tamen suam potestatem seu jurisdictionem à jure; arg. cap. 2. de Offic. Vic. in 6. Licet in Officialem Episcopi per commissionem officii, generaliter sibi factam, causarum cognitio transferatur: potestatem tamen &c. Ubi Gloss. verb. Officialem, sic inquit: Officialis iste ordinariam habet jurisdictionem: interponit enim decretum in alienationibus rerum minorum, & emancipationibus, & omnia, quæ ad jurisdictionem pertinent, expedit; Coa. de Offic. ejus qui vicem al. jud. ob. l. 2. & inf. de Judic. cap. ult. sed talia cum cause cognitionem requirant, secundum leges non delegantur, ff. de Offic. Procons. l. Nec quicquam, §. 1. Ergo sequitur, quod ex jurisdictione ordinaria hoc facit, non ex delegata. Et infra: Licet negari non possit, eos jurisdictionem habere ordinariam, tamen &c.

248. Alioquin cum à delegato appelleretur ad delegantem, arg. c. Super questionum, 27. de Offic. deleg. ibi: Porro cum delegatus à nobis, jurisdictionem suam in alium transfert totam, si fuerit appellandum, non ad eum, sed ad nos appellari debet: jam à Vicario generali appellari possit ad Episcopum, quod constat fieri non posse, ex cap. Romana, de Apell. in 6. ibi: Cum suffraganeorum Remensis Ecclesiæ, suorumque Officialium (qui generaliter de causis ad ipsorum forum pertinentibus eorum vices supplendo cognoscunt) unum & idem consistorium seu auditorium sit censendum: ab ipsis Officialibus, non ad dictos Suffraganeos (ne ab eisdem ad seipsos interponi appellatio videatur) sed de jure ad Remensem est curiam appellandum.

Ubi Gloss. verb. Generaliter: Nota per hanc litteram, quod Officialis est Ordinarius non delegatus, & sic est reprobata opinio Goffr. qui not. in Sum. de Offic. Vicarii §. Item dubitari, quod Officialis Episcopi delegatus est, non Ordinarius, & ob hoc dicebat, de ipso ad Episcopum esse appellandum. Et hoc idem videbatur tenere Bernard. sup. Ne Præel. vices suas, c. 2. in Gloss. 2. ubi dicit, quod Episcopus non potest de jure Ordinarium dare, sed solus Princeps, vel lex. Vel dici posset, quod per hoc non negat, Officialem esse Ordinarium, quia dici posset, quod habeat à lege. Unde ipse Bernard. hic & Innoc. Host. & omnes, Joannes Mon. & Archidiaconus notant, Officialem Ordinarium esse, quod ex hoc dicto necessario concluditur hic. Si enim Officialis habeat idem consistorium cum Episcopo, & sit quasi eadem persona, quid ni sit Ordinarius, sicut ipse Episcopus est Ordinarius?

249. Quia, inquis, potestas Ordinaria non expirat, morte concedentis, ut patet in Episcopo, cujus potestas manet mortuo Pontifice: porro potestas Officialis expirat morte Episcopi: Ergo non est Ordinaria, sed tantum delegata, quæ re integrâ expirat morte delegantis, cap. Relatum, 19 de Offic. deleg. ibi: Si verò ante litis contestationem decessit, non est

à iudicibus, quos delegaverat ex delegatione jusmodi procedendum.

Respondeo: Vel ex hoc ipso cap. constat potestatem Officialis non esse delegatam: nam in prima parte ejus sic dicitur: Nemo que consultationi vestræ responderet, quod si fuerit ante Prædecessoris nostri obitum contestata, mandatum morte mandatoris nullatenus expiravit.

Igitur causâ cceptâ non expirat potestas Officialis expirat, secundo Omnes morte Episcopi, etiam re inchoatâ. Nec mirum quia est una & eadem potestas Officialis Episcopi; adeoque illis modis, quibus expirat potestas Episcopi, sicut revera expirat morte Episcopi, etiam re inchoatâ, expirat quoque potestas Officialis.

Hinc ad argumentum propositum bene respondet Sanchez sup. n. 13. quando dictio ordinaria non coheret alteri tribuæ, tanquam accessoria, tunc non extinguitur morte concedentis; secus quando coheret, ut coheret jurisdictioni Vicarii Officialis jurisdictioni Episcopi.

Si objicias: Ordinarius propriam jurisdictionem, delegatus autem alienâ, l. 1. Qui mandatam, ff. de Officio ejus, ibi: Qui mandatam jurisdictionem suscepit, propriam nihil habet, sed ejus, qui mandatam, persequitur. Sed Vicarius Episcopi ejus vices gerit, ut patet ex cap. Romana, sup. allegato, nec eorum vices supplendo.

Respondet Sanchez supra: vices gerentem alterius in diverso tribunali esse delegatum; secus quando in vices gerit, ut constituit idem tribunal, pro ut contingit in Episcopo & Vicario ejus generalibus, cap. Romana ibi: Unum & idem consistorium &c.

Sed contra, dicit aliquis: Non potest minimum ejusdem rei apud diveras personas consistere, l. Si ut certo loco, §. Alio modati, §. 15. Si duobus vocabiculis unum & idem sit, vel locatum simul, Celsus ff. de lib. 6. Digestorum, quæri posse, utrum unumque eorum in solidum, an pro parte tenentur, ait duorum quidem in solidum dominium possessionem esse non posse. Valet autem argumentum à dominio ad jurisdictionem, et l. 20. ff. de Statu hominum: Qui jure cap. & statu, & dignitatem, in qua sunt, & magistratum & potestatem videtur retinere: sicut rei quæ dominium retinet. Ergo duorum in solidum jurisdictionem esse non potest.

Respondet Sanchez sup. id esse verum, quando eadem jurisdictionem eque principaliter apud duos esset: at jurisdictionem est principaliter in Episcopo, qui ratione dignitatis consequitur jurisdictionis dominium: in Vicario verò est accessorie, & quasi exercitium dominii consistentis in persona Episcopi. Hæc ille.

B
Sacramentum

Et ideo Vicarius non est, in rigore loquendo, dominus in solidum illius jurisdictionis, quia omni momento potest Episcopus eam jurisdictionem tollere, revocando suam institutionem. In rigore ergo loquendo, solus Episcopus est dominus in solidum, quia pro libito suo utitur illa jurisdictione independentem omnino à suo Vicario.

Superest unum argumentum, quod haud difficile solvitur ex jam dictis. Arguunt itaque Adversarii: solius Principis est, Ordinarium constituere; sed Vicarium constituit Episcopus; ergo non est Ordinarius.

Respondet Sanchez sup. neg. Minorem: nam quamvis Episcopus constituat Vicarium, at eo ipso, quod constituitur, jus conferre ipsi potestatem; ut proinde habeat immediatè à Canone jurisdictionem, ad hunc sensum, quod supposita nominatione seu institutione Episcopi, Canon det jurisdictionem, quam Episcopus nequeat limitare. Unde non mediat Episcopus, quasi dans jurisdictionem, sed quasi nominans seu instituens: at quando Episcopus Vicarium foraneum (id est, qui habet tribunal particulare, sive foris, sive etiam in ipsa civitate) instituit, hoc ipso à jure nullà prorsus habet jurisdictionem, sed illam solum habebit, quam Episcopus contulerit, & ideo talis Vicarius non est Ordinarius, sed solum delegatus. At verò Vicarius generalis illam jurisdictionem habet, quam jus contulerit independentem ab Episcopo.

Hic ergo potius dici debet institui à jure, adedque à Principe, qui est auctor juris, quam ab Episcopo; & ideo hic est Ordinarius ille autem solum delegatus, etiam dum constituitur ad universitatem causarum; quia semper manet verum, quod jurisdictionem suam non habeat à jure, sed ab Episcopo. Ita Sanchez cum Aliis, quos citat sup. n. 10.

Ex quo oritur difficultas; an ergo Vicarius generalis tantum sit Ordinarius quoad illa, quæ ipso jure ex officio Vicarii ipsi competunt; non verò quoad illa, quæ solum competunt ex speciali commissione Episcopi. Quidam asserunt, sive simul in Vicarii institutione, sive in diverso tempore commissio alicujus casus fiat, si addatur clausula generalis, v. g. *Et omnia alia, quæ per nos possimus, etiam si mandatum exigant speciale*, totam commissionem esse ordinariam: quia universalis causarum commissio, Ordinarium constituit. Cum Prætor, §. 2. ff. de Judiciis. Si verò non addatur clausula generalis, totam commissionem esse delegatam. Ita docent Anchoranus in c. 2. de Offic. Vicarii in 6. n. 2. q. 1. & Gemianus n. 9.

Sed hæc distinctio non placet Sanchio; ex ea enim contra ipsum sequeretur, etiam Vicarium foraneum esse Ordinarium, dum

constituitur ad universitatem causarum. Duplicet etiam Pontio, qui sup. cap. 11. n. 17. dicit, se non videre, quorsum adducatur illa lex, cum, inquit, ibi de jurisdictione delegata, & giudice dato sermo sit, non de jurisdictione ordinaria. Neque ex ea colligitur, inferiorem à Principe, posse dare jurisdictionem ordinariam illi, cui lege vel jure non conceditur. Hæc ille.

Subscribo verba legis: *Judicem dare possunt, quibus hoc lege vel constitutione, vel senatusconsulto conceditur: lege, sicut Proconsuli. Is quoque, cui mandata est jurisdictio, judicem dare potest: ut sunt legati Proconsulum. Item hi, quibus id more concessum est propter vim imperii: sicut præfectus urbi, cæterique Romæ magistratum.* Ubi solum statuitur, quis possit judicem dare, sive constituere delegatum. Quod autem delegatus ad universitatem causarum sit Ordinarius, nullatenus tangitur.

Hæc ergo distinctio rejectâ, videamus si melior sit distinctio Sanchii sup. n. 8. Verius (inquit ille) sic distinguendum est: si Episcopus unicâ commissione, dum constituit Vicarium, committat illi aliquem aut aliquos casus, est Vicarius Ordinarius, etiam quoad casus commissos, per cap. *Translato*, de Constit. ibi: *Quia simul & ab eodem, & sub eadem sponsione utraque data sunt, quod de uno dicitur, necesse est, ut de altero intelligatur.*

Unde colligunt scribentes, quod de uno connexorum dicitur, ad alterum extendi: ergo cum hæc potestas simul ab eodem conferatur, sicut principalis est ordinaria, sic erit & ei connexa. Item quia dignius trahit ad se minus dignum cap. *Quod in dubiis*, de Consecr. Ecclesiæ; ergo jurisdictione ordinaria, quæ dignior est, trahit ad se delegatam minus dignam.

Quare licet Episcopus nequeat absolute conferre jurisdictionem ordinariam; at quando simul & semel cum jurisdictione ordinaria commissionem facit, quæ deberet esse delegata, illa ordinaria tanquam dignior, trahit ad se alteram, ut tota ordinaria censeatur.

Si autem divisim & seorsim committantur illi casus, est jurisdictione delegata: præterquam, si in commissione fiat expressa mentio Vicariatus; si enim fiat, sive in salutatione, sive in progressu, ut, tali Officiali nostro vel Vicario committimus, aut potestatem, alias per nos commissam, extendimus, tota jurisdictione erit ordinaria: quia datur tanquam annexa & accessoria ordinariæ, & ideo ad illius tanquam principalis & dignioris naturam trahitur. Hactenus Sanchez.

Sed & hæc distinctio duplicet Pontio sup. n. 16. ubi sic ait: Sed nulla istarum distinctionum mihi probatur, sed universim existimo, quoties aliquis alius casus committi-

L. 12. ff. de Judiciis.

257. Sententia Sanchez.

C. 3. de Constit.

C. 3. de Consecr. Eccl.

258. An jurisdictio ordinaria trahatur ad se delegatam.

259. Duplicet Pontio opinio Sanchez.

mittitur, five seorsim, five simul, esse delegatum, & illam commissionem unicam pluribus æquivalere.

Proba ur.

Ratio, quæ me movet, insinuata jam est. Quia Episcopus jurisdictionem ordinariam conferre non potest; Vicario enim à jure confertur jurisdictione in casibus, in quibus Ordinarius est. Quod autem vel cum clausula generali, vel unicâ commissione committat specialiter casum, parùm refert: neque enim illa duo inter se ita connectuntur, ut unum trahat ad aliud, quod necessarium erat, ut allegata jura locum haberent, sed separata inter se sunt, & unius casus cognitio sine alio potest consistere, ac si diversis commissionibus commissæ essent. Hæc ille.

260.

Resp. Pontii ad jura à Sanchez adducta. In primis ad d. c. Translatio,

Et n. 17. responder ad jura, à Sanchio adducta, in hunc modum: Neque, inquit, obstat textus in cap. Translato; ex eo enim, quod est Augustini, tantùm colligitur, ut optimè ibi notat Glossa verb. Quod de uno, id observandum, ut quod de uno constitutum est, extendatur ad alium casum, & sit idem jus, quando eadem est ratio, & quòd de similibus idem judicium ferendum sit; ad id enim propositum textus ille inferitur eo loco, aut esset omninò extra rem. In nostro autem casu neque est eadem ratio, neque illa duo sunt similia, sed valde dissimilia; cùm in una specie Vicarius à jure potestatem & jurisdictionem habeat, non ab Episcopo; in alia verò specie tantùm ab Episcopo. Ita Basilus.

Quod ego miror Sanchium non advertisse; sed quasi supponere hoc loco, utramque potestatem simul ab eodem conferri, cùm alibi expressè doceat, potestatem seu jurisdictionem Ordinariam Vicarii, conferri à jure immediatè, & non ab Episcopo.

261.

Porrò ad cap. Quod in dubiis, Responder secundo, ad Pontium supra: Illa regula: Dignius trahit ad se minus dignum, vel, Accessorium trahitur ad principale, intelligenda est, quando accessorium sequitur ex principali, aut sunt inter se connexa; non verò, quando non est accessorium, sed æquè principale, ut in isto casu.

Videndus est Peckius in Reg. 42. de Reg. juris in 6. ubi docet, illam non esse universalem regulam, ut patet in vino, quod miscetur speciei jam consecratæ; & tamen non consecratur. Hæc ille.

Peckius.

Canisius.

Vide etiam Canisium in dictam Reg. ubi in principio sic ait: Principale appellamus, quod in re præcipuum est, & quasi causa illius, quod accidit; jam autem constat potestatem ordinariam Vicarii, nullatenus esse causam illius particularis commissionis, quæ quanta quanta est dependet à sola voluntate Episcopi. Propterea nobis magis placet sententia Pontii.

262.

Quando in

Ceterùm ex hæcenus dictis sequitur, quoties in aliquo Decreto mentio fit Episcopi

vel Ordinarii, intelligi etiam Vicarium generalem, nisi subiecta materia aliud poterit ostendere. v. g. si Decretum loquatur de actibus Ordinarii Episcopalis, & non solius jurisdictionis, & nisi expressè Vicarius excipiat, procul excipitur à Trid. sess. 24. c. 6. de Reformatione & in hæresis crimine, in eodem foro scientiæ eis (Episcopis) tantùm, non eorum Vicariis sit permittum. Loquitur de abolitione ab hæresi. Excipit autem Vicarios, qui alioquin fuissent comprehens, cùm tamen PP. nollent eam abolitionem ipsi permittere. Cùm autem in Decreto, quod requirit probationem Confessariorum ab Episcopo, & Decreto, irritante Matrimonio, dicitur contractum, quàm præsertim Parochus non excipiat Vicarius generalis; quòd quæter affirmamus, hunc posse etiam audire Confessiones, & alius licentiam dandi concedere in tota dioecesi; non assistere Matrimonio, aliisque dare licentiam assistendi.

Quinimo dicimus, posse ipsum cogi de causis Matrimonialibus, etiam officiali mandato; arg. cap. 1. de Frigiditate lesic. ibi: Illa autem, si prior possit, aut dimidium, ad Episcopum, aut quæ non potest clamaverit &c. Ubi Gloss. verb. Illam, simile sup. de Regul. cap. 2. & exponit Matrimonium id est, Vicarium, qui fungitur vic. Episcopi de Inst. c. 3.

Ergo Vicarius poterat cogi de causa Matrimoniali, puta de impedimento potentiae, de quo ibi est quæstio, nullatenus allegante illud, viro autem negante. Extratio pervia est; quia Vicarius constituitur in tribunal cum Episcopo, equè personam præsertim in tota dioecesi, Parochus hinc prior. Quidni ergo hæc omnia possit cum materia subiecta aliud non potest. sunt enim actus Ordinis Episcopalis, Vicarius in præfatis Decretis non excipitur.

Quia, reponit quispiam, licet actus Ordinis, sunt tamen spiritualibus, cap. 2. de Offic. Vic. in 6. solum datur Vicariis potestas in civilibus. Ita sententia ibi, verb. Officialem; dicens: Licet negari possit, eos jurisdictionem habere Ordinariam, in omnibus recurritur ad eos, sicut ad viros: hinc est quòd de casibus vic. & inf. c. 1. præfatis, sine speciali mandato se non intromittunt, nec etiam de spiritualibus. Unde licet commendatitias ad Ordines date non possunt, eod. lib. de Temp. Ordinari. Cùm nullatenus. Nec Officialis Archiepiscopi præsertim, vel vicario Archiepiscopo, in Suffraganeum excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, sententiam inf. de Offic. Ord. in fine. Hæc Gloss. Respondeo: nil mirum esse, quòd Officialis non possit dare licentiam

cum cap. citato dixerit excipiatur talis dario, ibi: Inferiores quoque Prælati &c. vel Officialis Episcopi (cum ad hoc se ipsius officium non extendat) huiusmodi nequeunt licentiam impartiri. Ergo universaliter non potest Officialis se intrromittere de spiritualibus, negatur Consequencia; sed potius potest se intrromittere de illis, quæ non excipiuntur, quia exceptio firmat regulam in contrarium.

Quantum ad cap. 2. de Offi. Vicarii in 6. ibi non excipiuntur universaliter causæ spirituales, sed solum causæ criminales, ut patet ex verbis textus: Licet in Officialem Episcopi, per commissionem Officii, generaliter sibi factam, causarum cognitio transferatur (intelligendam civilium, quam spiritualium) potestatem tamen inquirendi, corrigendi, aut puniendi aliquorum excessus; seu aliquos à suis beneficiis, officiis, vel administrationibus amovendi, transferri volumus in eundem, nisi sibi specialiter hæc committantur. Ubi, ut ad oculos patet, solum excluduntur à generali commissione causæ criminales, non autem universaliter omnes causæ spirituales. Absolvere autem à peccatis in foro Sacramentali, aut assistere Matrimonio, non est causa criminalis, ut nimis clarum est.

Nec quidquam officit; quod Glossa in Clem. un. de Foro competenti, verb. Diocesanis, per eos ibi non intelligat Officialis; quia sic postulat subiecta materia, quæ ardua est; agitur quippe de licentia præstanda Episcopis eiectionis, suam jurisdictionem exercendi in aliena diocesi, quæ præstatio licentiæ videtur competere solis Episcopis, maximè quando sunt præsentibus, ut notat ibidem Glossa cum de eorum agatur præiudicio. Jam autem absolvere à peccatis in foro Sacramentali, aut assistere Matrimonio, non est res adeo ardua, aut præiudiciosa Episcopis, ut propterea illis solis censeretur reservata.

Arque hæc omnia procedunt pari passu de Vicariis eorum, qui licet Ordinatione non sint veri Episcopi, habent tamen jurisdictionem Episcopalem, de quibus superius egimus. Quæ enim ratio disparitatis?

Neque obstat stylus Curie, delegandi causas Matrimoniales solis Episcopis. Quia (inquit Sanchez supra n. 21.) sæpe delegantur non Episcopis, ut docet Abbas cap. Causam Matrimonii, n. 1. de Offic. Delegati, & constat ex cap. Proposuiti, de Probat. in principio: Proposuiti quod causa Matrimonii, quæ inter O. de Casanova, & S. mulierem vertitur, tibi fuit de mandato Apostolico delegata &c. Ita scribit Greg. VIII. Præposito Sancti Cataldi, qui Episcopus non erat. Et est non potest Vicarius de illis cognoscere, non sequitur, non posse assistere Matrimonio, vel alii assistendi licentiam dare; quia Parochus utrumque potest, cum tamen nequeat de causis Matrimonialibus cognoscere.

Valeat ergo: quod Vicarius generalis possit assistere Matrimonio in tota diocesi, & aliis dare licentiam assistendi; eo semper salvo, ut potestas illa expiret per mortem Episcopi, aut revocationem suæ institutionis, factam per Episcopum.

Ratio patet ex dictis: quia Vicarius est eadem moraliter persona cum Episcopo, & idem est utriusque auditorium, cap. 2. de Consuet. in 6. Non putamus illam consuetudinem, quantumcumque tempore de facto servatam, consonam rationi, quod ab Officiali Episcopi, ad eundem Episcopum valeat appellari: ne ab eodem ad se ipsum (cum sit idem auditorium utriusque) appellatio interposita videatur. Ergo mortuo Episcopo, idem est, ac si Episcopus, & ejus Vicarius obiissent. Breviter: per mortem Episcopi cessat Vicariatus, ratione cuius solius Vicarius poterat Matrimonio assistere. Quid ergo mirum, si amplius non possit assistere?

Interim requiritur; ut mors Episcopi sit publica, sive ipse Vicarius sciat mortem, sive non. Nam quamdiu communiter agnoscitur pro legitimo Vicario, Ecclesia, propter communem illum errorem, cum titulo colorato, supplet defectum in singulis actibus, ut patet ex dictis Disp. 8. Sect. 2. Concl. 5. adeoque validè assistet, & aliis dabit potestatem assistendi.

Consimiliter cessat potestas Vicarii generalis revocatione, facta per Episcopum, quæ ad libitum esse potest, per Glossa Clement. 2. de Rescriptis, verb. Per electionem, ibi: Et per revocationem intelligo de obediensario, qui removeri potest ad nutum sui Majoris, alias nulla fuisset dubitatio: de isto vero, & de Officiali, quem Episcopus ad nutum removet, merito dubitatur, quasi isti non sint in dignitate, ex quo non sunt perpetui: sed facti est, quod possint esse perpetui, id est, quamdiu vivunt, ff. Pro socio l. 1. Societas coiri potest vel in perpetuum, id est, dum vivunt.

Supposito itaque, quod Officialis seu Vicarius generalis possit revocari ab Episcopo, si de facto eum revocet, seu removeat ab officio, cum jam amplius non sit Vicarius, & solum ratione Vicariatûs possit assistere, sole meridiano clarior est, eum amplius non posse validè assistere.

Hoc tamen intelligendum est, postquam ipse Vicarius revocationis factæ certior reditus fuit (arg. leg. 17. ff. de Offic. Præsid. Si forte Præses provincie manu miserit, vel tutorem dederit, priusquam cognoverit successorem advenisse: erunt hæc rata) idque per ipsum Episcopum, aut alium ejus nomine, vel certè per epistolam ipsius.

Nam (inquit Sanchez sup. disp. 30 n. 13.) per eandem causam res nascitur & dissolvitur, c. 1. de Reg. juris: Omnis res per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur: Sed

268.

Potestas Vicarii expirat per mortem Episcopi. C. 2. de Consuet. in 6.

Requiritur ut mors sit publica.

269.

Cessat potestas Vicarii revocationem Episcopi.

270.

Requiritur scientia revocationis. L. 17. ff. de Offic. præf. Eam accipere debet Vicarius ab ipso Episcopo. Sanchez. C. 1. de Reg. juris.

constitutio Vicarii exigit unionem voluntatum Episcopi constituentis, & Vicarii acceptantis, quæ acceptatio exigit notitiam talis institutionis per nuntium, ab ipso Episcopo destinatum, ut in alio simili probavi lib. 1. disp. 6. n. 28. ergo similiter dissolutio & revocatio exigit revocationem constituentis, & notitiam revocationis per nuntium destinatum, Episcopi quæ nomine notificantem. Hæc ille, cum Aliis, quos citat.

271. Quare potius requiritur notitia revocationis, quam mortis.

Rogat aliquis; quare potius requiratur notitia revocationis, quam mortis? Respondeo: quia mors non dependet à voluntate morientis, sicut dependet revocatio à voluntate revocantis; jam autem revocans non censetur, velle privare Vicarium munere suo; quouique acceperit notitiam revocationis; dum autem moritur Episcopus, velit nolle cessat officium Vicarii.

Quid si solus Vicarius noverit revocationem.

Si quid, si solus Vicarius noverit suam revocationem? Respondeo ut in casu præcedenti: Ecclesia supplebit defectum, quamdiu errore communi agnoscitur pro Vicario.

272. Quid si Episcopus sit excommunicatus.

Rursum interrogo: quid si Episcopus sit excommunicatus, suspensus, vel interdictus? Respondeo: si talis Episcopus possit validè assistere, & dare alii licentiam assistendi; idem poterit facere Vicarius; quamvis enim excommunicato Episcopo, jurisdictione Vicarii suspendatur; adhuc tamen verus Vicarius manet, retinetque jurisdictionem habitualement, sicut & ipse Episcopus.

Sanchez.

Unde fit (inquit Sanchez sup. n. 9.) ut si causa delegetur ab alio, Vicario Episcopi, non suspendatur cognitio hujus causæ per excommunicationem Episcopi, cum ex una parte verus Vicarius sit, & ex altera, jurisdictione in ea causa non dimanet ab Episcopo.

An talis possit validè Matr. assistere.

An autem talis Episcopus possit validè assistere, & alteri dare licentiam assistendi, id, examinando qualitates, requisitas in Parocho, diffusius tractabitur. Circa autem has qualitates quaeritur primò: Utrum Parochus (& idem est de Ordinario) assistens Matrimonio, debeat esse Sacerdos? Responserit erit

CONCLUSIO VIII.

Parochus assistens Matrimonio nõ debet esse Sacerdos; secus delegatus.

273. Aliquis potest esse verus Parochus, et si non sit Sacerdos.

Suppono primò: posse quempiam esse verum Parochum, tamen nondum sit Sacerdos, v. g. si Episcopus dispenset propter studium, ne intra septennium promoveatur ad Sacerdotium; cap. Cum ex eo, de Elect. in 6. ibi: Præsentis confirmatione sancimus, ut Episcopi eorumque Superiores, eorumque quilibet subiecti sibi Ecclesiam (Parochiales) obtinent, vel obtinuerint in futurum dispensare possint libere, quod usque ad septennium literarum studio insistentes promovendi teneantur, nisi ad Ordinem Subdiaconatus axat. Item; si nondum elapsus sit annus à collatione beneficii, per cap. Licet non, 14. eod. ibi: Et infra annum, a promotione regimini tempore numerandam, seorsum ad Sacerdotium promoveri.

mus, ut Episcopi eorumque Superiores, eorumque quilibet subiecti sibi Ecclesiam (Parochiales) obtinent, vel obtinuerint in futurum dispensare possint libere, quod usque ad septennium literarum studio insistentes promovendi teneantur, nisi ad Ordinem Subdiaconatus axat. Item; si nondum elapsus sit annus à collatione beneficii, per cap. Licet non, 14. eod. ibi: Et infra annum, a promotione regimini tempore numerandam, seorsum ad Sacerdotium promoveri.

Suppono 2. hujusmodi Parochum, nondum Sacerdotem, posse exercere ea omnia quæ non dependent à potestate Ordinis arg. cap. Tr. inmissam, de Elect. ibi: Repledemus igitur, quod ex quo electionis suæ confirmationem accepisti, de talibus & confirmationem exigunt, & ministerium consecrationis præstent quod justum est, & Ecclesiæ convenit utilitati, statueris habeas literarum potestatem.

Ubi Gloss. verb. De talibus: Sacerdotibus ad jurisdictionem, quia hoc potest, excommunicare, corrigere, punire, recipere à Vasallis, confirmare, investire, benedictionem conferre, & consilia, que consistunt in jurisdictione, sup. eod. Nostri. inf. de Tran. l. 1. hæc omnia in confirmatione consecrationis in Episcopo de hoc enim loquitur illud jus in Episcopo de hoc enim loquitur illud jus in Episcopo de hoc enim loquitur illud jus.

Ergo etiam Parochus electus per confirmationem accipit omnia illa, que in potestate jurisdictionis aut quasi, non enim major ratio de Episcopo, quam de quodlibet Parocho. Loquitur autem ibi Pontifex de Episcopo, quia de illo erat quantum; in eadem ratio communis est; quia per confirmationem electionis constituitur verus Superior, adeoque potest omnia, que Superiores habent præter ea, que ministerium consecrationis desiderant, id est, præter actus Ordinis supponatur Ordinem nondum accepit.

His ita præmissis, & ab omnibus, quæ probatur prima pars Concl. ex his, quæ quod in Decreto, irritate Matrimonium clandestinum, non requirit nisi præsentem Parochi, dicens: Qui aliter, quam per Episcopum, Parochum &c. omisso ly Sacerdote, quod limitè potuisset addere, si voluisset illam qualitatem esse necessariam, sicuti addidit in Alio, ibi: Vel alio Sacerdote.

Ex quo etiam patet 2. pars Concl. ab Omnibus recipitur, quamvis Multi contradicant primæ parti, hoc præcipue fundamentum; quod dictio, Alius, sit relativa, & repetat præcedentem qualitatem, cujus est persona expressa, & ita significet similem qualitatem in relato, ut constat ex l. Si fugitivi, Cod. de Servis fugitivis &c. ibi: Alii quilibet aliâ penâ afficiantur, juncta Gloss. fin. quæ ait: Aliâ penâ, scilicet simili.

B. O. P. Sac. Mat. L. I.